

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 609/2022-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpenej advokátkou Mgr. Jaroslavou Krajčovičovou Šokovou, SNP 10, Hlohovec, proti postupu Okresného súdu Piešťany v konaní sp. zn. 13Pc/26/2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. októbra 2022 domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhovala prikázať okresnému súdu vo veci konať, priznať primerané finančné zadostučinenie a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 11P/10/2016 zo 16. júna 2016 bola matka sťažovateľky zaviazaná povinnosťou prispievať na jej výživu 100 eur mesačne na účet [REDACTED] [REDACTED]. Sťažovateľka sa návrhom doručeným okresnému súdu 23. augusta 2021 v namietanom konaní domáha zvýšenia výživného na plnoletú osobu z dôvodu jej štúdia na vysokej škole dennou formou, pretože priznané výživné z dôvodu jej zvýšených nákladov je nedostatočné.

II. Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka namieta, že od podania návrhu na zvýšenie výživného na plnoletú osobu do podania ústavnej sťažnosti (14 mesiacov) okresný súd vo veci nevykonal žiadny procesný úkon. Neúmerná dĺžka namietaného konania má dopad na jej psychiku, ale najmä na jej nepokryté potreby študentky. Povaha veci si od jej začiatku mala vyžadovať mimoriadnu starostlivosť a pozornosť zo strany okresného súdu.

III. Postup v konaní

4. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 609/2022 z 27. októbra 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ústavný súd doručil ústavnú sťažnosť účastníkom konania na vyjadrenie.

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Predseda okresného súdu vo vyjadrení uviedol, že návrh bol Okresnému súdu Trnava doručený 23. augusta 2021. Spis bol 3. novembra 2021 postúpený okresnému súdu z dôvodu miestnej príslušnosti. Vec bola 3. novembra 2021 pridelená zákonnej sudkyňi a 9. novembra 2021 boli v spise vykonané lustrácie. Dňa 30. novembra 2021 bol spis predložený zákonnej sudkyňi pre účely nariadenia termínu pojednávania. Dňa 9. decembra 2021 bola vec pridelená inej zákonnej sudkyňi okresného súdu z dôvodu dlhodobej pracovnej neschopnosti pôvodnej zákonnej sudkyne. Po ukončení dlhodobej pracovnej neschopnosti bola vec 21. septembra 2022 opätovne pridelená pôvodnej zákonnej sudkyňi. Sudkyňa 19. októbra 2022 požiadala o zapožičanie spisu od Okresného súdu Trnava sp. zn. 11P/10/2016 a vo veci je nariadené pojednávanie na 20. január 2023.

IV. Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 48 ods. 2 ústavy už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhadu zámerov vo sfére práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

7. Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy zjavná neopodstatnenosť sťažnosti môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby už bol dôvod na záver o porušení ústavy (II. ÚS 93/03, III. ÚS 59/05, IV. ÚS 434/08, I. ÚS 210/2018), prípadne ak argumenty v sťažnosti sťažovateľky nepreukázali v čase podania sťažnosti takú intenzitu porušenia uplatneného základného práva, aby bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie (II. ÚS 93/03, II. ÚS 177/04, I. ÚS 192/2015). Ústavná sťažnosť sťažovateľky vyvolávala pochybnosti, či z hľadiska včasnosti vybavenia veci už ide o porušenie referenčných

noriam. Pre účely zistenia intenzity priet'ahov, ale aj otázky sústredenosti konajúceho súdu v okolnostiach veci ústavný súd prijal ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľky na ďalšie konanie a jej úplný meritórny prieskum.

8. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

9. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 12 Civilného mimosporového poriadku, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb. Tento princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného mimosporového poriadku so zohľadnením osobitosti jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy tohto právneho predpisu.

10. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) už konštatoval, že konanie o určenie výšky výživného má nezanedbateľný význam (rozsudok ESLP z 21. 6. 2005 vo veci Kubizňaková proti Českej republike). V inej veci ESLP uviedol, že v súdnych konaniach je nevyhnutné vyvinúť mimoriadne úsilie vzhľadom na prípadné dôsledky, ktoré by mohla prílišná pomalosť znamenať predovšetkým pre výkon práva na rešpektovanie rodinného života (rozsudok Veľkej komory z 18. 2. 1999 vo veci Laino proti Taliansku) (IV. ÚS 345/2022).

11. Význam samotného konania a jeho výsledok je nepochybne pre s'ťažovateľku dôležitý (zvýšenie výživného z dôvodu zvýšených životných potrieb; štúdium na vysokej škole). Ústavný súd nemá v úmysle tento záver nijako oslabovať, naopak, ústavný súd zdôrazňuje, že preskúmané konanie a obdobné konania majú mimoriadny význam. Výživné neplní len úlohu krytia výdavkov na stravu, ale je určené na krytie celého radu potrieb vyživovanej osoby, a to nielen tých základných. Namietané konanie okresného súdu v období od podania návrhu na zvýšenie výživného na plnoletú osobu 23. augusta 2021 už presiahlo obdobie jedného roka. Z obsahu ústavnej s'ťažnosti, ako aj vyjadrenia okresného súdu je zrejmé, že v rámci posudzovaného obdobia došlo k vzniku dlhodobej pracovnej neschopnosti zákonnej sudkyne, čo malo vo veci za následok zmenu zákonného sudcu a po tejto zmene nedošlo zo strany okresného súdu k žiadnemu procesnému úkonu až do opätovného pridelenia veci pôvodnej zákonnej sudkyňi. Ústavný súd preto dáva s'ťažovateľke za pravdu, že v namietanom postupe okresného súdu možno bádať nečinnosť. Postup okresného súdu v namietanom konaní možno považovať za neefektívny, čo sa prejavilo v celkovej dĺžke konania. Ústavný súd na druhej strane, vychádzajúc z vlastnej judikatúry, zároveň konštatuje, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 199/02, I. ÚS 38/04, IV. ÚS 221/05, I. ÚS 375/08). V prípade, keď ústavný súd zistil, že charakter postupu všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať už ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, nevyslovil porušenie základného práva zaručeného týmito článkami (II. ÚS 57/01), prípadne návrhu buď nevyhovel (III. ÚS 523/2022), alebo ho odmietol ako zjavne neopodstatnený (I. ÚS 41/01, I. ÚS 57/01, III. ÚS 59/05). Okresný súd po opätovnom pridelení veci pôvodnej zákonnej sudkyňi vo veci priebežne koná, pričom vo veci je nariadené pojednávanie na 20. január 2023. Z podkladov na rozhodnutie nevyplýva, že by s'ťažovateľka v dostatočnej miere

počas konania využila možnosť jednoduchšej nápravy odstrániť zbytočné prietahy sťažnosťou adresovanou predsedovi súdu. Podľa rozhodovacej činnosti ESĽP síce sťažnosť adresovaná predsedovi súdu nepredstavuje účinný prostriedok nápravy (rozsudok ESĽP z 12. 6. 2012 vo veci Komanický proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 40437/07 a rozsudok ESĽP z 25. 6. 2013 vo veci Sika proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 1640/07), no ústavný súd takýto prístup pri svojom rozhodovaní neprehliada.

12. Ústavný súd preto ústavnej sťažnosti v okolnostiach prípadu nevyhovел. V závere však poznamenáva, že toto rozhodnutie nepredstavuje prekážku rozsúdenej veci, a v prípade, že nečinnosť, resp. neefektívna činnosť okresného súdu bude pokračovať, sťažovateľke v obdobnej záležitosti nič nebráni sa opätovne obrátiť na ústavný súd.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2022

Peter Straka
predseda senátu